Grønt Regnskab, 2007

Kolding Kommune - en grøn virksomhed

Kolding Kommune

INDHOLDSFORTEGNELSE:

1. FORORD 4

2. VURDERING AF UDVIKLING 5

2.1. MÅLOPFYLDELSE 5
2.2. MILJØINDIKATORER FOR DET KOMMUNALE FORBRUG 6
2.3. MILJØINDIKATORER HOS FORSYNINGSVIRKSOMHEDERNE 7

3. MILJØPOLITIK OG OVERORDNEDE MÅL 8

3.1. MILJØMÅL 8

4. GENNEMFØRTE MILJØAKTIVITETER 10

4.1. STATUS FOR PLANLAGTE TVÆRGÅENDE AKTIVITETER FOR KATEGORI II VIRKSOMHEDER ... 11

5. VÆSENTLIGE MILJØFORHOLD 12

5.1. ELFORBRUG 12
5.2. VANDFORBRUG 12
5.3. VARMEFORBRUG 13
5.4. AFFALD 13
5.4.1. ANDET AFFALD 13
5.5. INDKØB 14
5.5.1. PROCEDURE FOR INDKØB 15
5.5.2. PAPIR 16
5.5.3. RENGØRING 17
5.5.4. FØDEVARER 18
5.5.5. ANDRE INDKØB 19
5.6. BRÆNDSTOF 20

6. MILJØBELASTNINGER FRA ENERGIFORBRUG 22

7. MILJØSTYRING 23

8. NØGLETAL FOR FORSYNINGERNE 24

8.1. DRIFTS- OG MATERIALEGÅRD 24
8.2. FORBRUG AF PESTICIDER 24
8.3. VANDFORSYNINGEN 25
8.4. RENSEANLÆG OG SPILDEVANDSTRANSPORT 26

8.5. CONTAINERPLADS OG MILJØTERMINAL 27
8.6. GEOGRAFISK HAVE 28

9. MILJØPROJEKTER 30

10. MILJØSTYRING EFTER GREEN NETWORK STRATEGI 31

10.1. BESKRIVELSE AF KOLDING KOMMUNE 32
10.2. VÆSENTLIGSTE STAMDATA I FORHOLD TIL MILJØ 32
10.3. OVERSIGT OVER ORGANISATIONEN I KOLDING KOMMUNE 34
10.3.1. ORGANISATION FOR MILJØSTYRING 35
10.4. STRUKTUR FOR MILJØLEDELSESSYSTEMET 36
10.5. KATEGORISERING AF VIRKSOMHEDER 36
10.5.1. KOLDING KOMMUNES KATEGORI I VIRKSOMHEDER 37
10.5.2. KOLDING KOMMUNES KATEGORI II INSTITUTIONER 38
10.5.3. TVÆRGÅENDE AKTIVITETER FOR KATEGORI II VIRKSOMHEDER 38
10.6. DIREKTE MILJØFORHOLD 38
10.7. INDIREKTE MILJØFORHOLD 39

11. LOVE OG REGLER 41

12. DOGME 2000 43

1. Forord

Denne miljøredegørelse er den fjerde i rækken af miljøredegørelser, hvor indberetningerne af data til grønt regnskab er foretaget i Greenline, det web-baserede elektroniske energistyrings- og grønt regnskabssystem. Den er også den første miljøredegørelse for den nye Kolding Kommune efter kommunalreformen.

Denne redegørelse følger som forrige år retningslinierne i Green Networks strategi for offentlig miljøstyring. Strategien er udarbejdet med henblik på, at Green Networks O-medlemmer kan opfylde tilsvarende krav, som Green Network stiller til V-medlemmer.

Med strategien lægges op til:

- At man udarbejder en samlet redegørelse på kommunalt niveau, herunder en fælles overordnet politik, fælles mål og handlingsplan, samt vurdering og prioritering på kommunalt/amtslig niveau
- At man følger udviklingen i forbrug af el, vand og varme – på samtlige enheder/institutioner
- At man sikrer, at der arbejdes med miljøledelse og udarbejdes miljøredegørelser for de store driftsenheder/institutioner
- At man laver en tværgående og/eller emnerelateret indsats over for de mindre institutioner. Det kan være initiativer målrettet folkeskoler, døgncentre, værksteder m.m. Ligeledes kan der være initiativer målrettet køkkendrift, svømmebade, legepladser m.m.
- At man vurderer og prioriterer de indirekte forhold som f.eks. anlæg og byggeri af veje og bygninger, indkøb af varer og tjenesteydelser og miljøvurdering af større planer.

Læseren gøres opmærksom på, at det grønne regnskab omhandler status for kommunens miljøpræstation i 2007.

2. Vurdering af udvikling

2.1. Målopfyldelse

Miljømål	Status	Henvisning	Vurdering
Vi skal inden 2004 foretage miljøvurderinger af de væsentligste planer og projekter	Procedure for miljøvurdering af lokalplaner er implementeret	Se p. 30	☺
Ved gennemførelse af nye planer og projekter skal vi fremme Agenda 21 målene	Alle lokalplaner og anlægsprojekter vurderes i forhold til Agenda 21 målene.	Se p. 30	☺
Vi skal igangsætte og gennemføre miljøstyring af den kommunale virksomhed inden 2004	Alle enheder er fra og med regnskabsåret 2004 med i miljøstyringen på meget forskellige niveauer.	Se p. 36	😐
Senest år 2003 skal alle, som leverer varer og tjenesteydelse til Kolding Kommune redegøre for produktets miljøbelastning	Procedure for indarbejdning af miljøkrav og -kriterier i rammeaftaler er fuldstændig implementeret. Hvor det er muligt er langt de fleste indkøbte produkter miljømærkede.	Se p. 14	☺
Grønne indkøb skal være indført i alle kommunens forvaltninger senest år 2003			
Miljøvenlig køkkendrift i kommunens kantiner og køkkener skal være indført senest år 2003	Plejecenterkøkkenerne drives fortsat efter principperne for miljøvenlig køkkendrift. Projektet endnu ikke iværksat i andre institutionskøkkener	Se p. 18	😐
Senest år 2003 skal alle kommunalt ejede arealer anlægges, drives og plejes uden brug af pesticider	I dag anvendes der kun pesticider i begrænset omfang til bjørneklo og til roserne i Geografisk Have	Se p. 24	😐
Inden år 2003 skal natur og miljøhensyn, herunder økologi, genbrug og genanvendelse indarbejdes ved alle kommunale og kommunalt støttede anlægs- og byggearbejder	Procedure for implementering af natur- og miljøhensyn i byggemodningsprojekter og ved kommunalt byggeri er udarbejdet	Se p. 30	☺

Tabel 1: *Oversigt over målopfyldelse*

Selvom flere af ovenstående mål har tidsfrister, som er overskredet, er målene fortsat gældende og meget relevante og forventes videreført i opdateret form i den nye Kolding Kommune.

2.2. Miljøindikatorer for det kommunale forbrug

Parameter	Enhed/ Indikator	2006	2007	Difference	Mål	Vurdering
Agenda 21	Antal enheder, der har bidraget til Agenda 21 målopfyldelse (=*har indberettet i Greenline*)	41,7%	30,5%	-27%	Målet er, at alle kommunale enheder og institutioner bidrager til Agenda 21 indsatsområderne	☹
Elforbrug	KWh/ m^2	38,74	37,67	-3%	Fra energihandlingsplanen[1]: Mål i 2005 om 16,5% reducering pr m^2 i forhold til 1988	☺
Varmeforbrug	KWh/m^2	102,2	104,1	+1,9%	Fra energihandlingsplanen[1]: Mål i 2005 om 13% reducering pr m^2 i forhold til 1988	☹
Vandforbrug	KWh/m^2	0,38	0,35	-8%	Fra energihandlingsplanen[1]: Mål i 2005 om 20% reducering pr m^2 i forhold til 1988	☺
Emissioner	Tons CO_2 fra energiforbrug	12.836	12.592	-2%	Agenda 21 mål: CO_2 udledningen fra energiforbruget til varme og el skal, med 1988 som referenceår, senest år 2005 reduceres med 20%	☺
Papirforbrug	Kg kopi og printpapir /PE i administrationen	-	-	-	Fra Miljøstyrelsen: Mindre end 50 kg/PE	😐
Rengøringsmidler	% miljømærkede rengøringsmidler	92%	99%	+8%	Alle rengøringsmidler skal være miljørigtige	☺
Transport	km/l – benzin km/l – diesel	13,9 7,4	9,2 4,9	-34% -34%	Intet mål	☹
Grønne indkøb	% enheder, der angiver at købe grønne produkter (*af dem der har indberettet i Greenline*)	73,3%	44,8%	-38,9%	Agenda 21 mål: Grønne indkøb skal være indført i alle kommunens forvaltninger senest år 2003	☹

Tabel 2: *Vurdering af udviklingen for det kommunale forbrug*

Selvom flere af ovenstående mål har tidsfrister, som er overskredet, er målene fortsat gældende og meget relevante og forventes videreført i opdateret form i den nye Kolding Kommune.

[1] Energihandlingsplan II blev vedtaget den 26. november 2007, dvs. sidst på året, derfor sammenlignes 2007-tallene med de gamle mål.

2.3. Miljøindikatorer hos forsyningsvirksomhederne

Parameter	Enhed/ Indikator	2006	2007	Difference	Mål	Vurdering
Renovation	Tusind tons affald indsamlet på containerpladserne	34,08	48,64	+43%[2]	Agenda 21 mål: Senest år 2004 skal affaldshåndteringen i Kolding Kommune som minimum leve op til målene i regeringens affaldsplan 1998-2004, "Affald 21"	☹
Renovation	% genbrugeligt affald indsamlet på containerpladserne	77,1	68,7	-12%		☹
Vandforsyning	% vandtab i ledningsnettet	7,2	6	-17%	Skal være under 10%	☺
Renseanlæg	kWh/m^3 renset spildevand	0,91	2,24	+146%[3]	Skal reduceres	☹
Materialegård	kg pesticider (aktivt stof) til ukrudtsbekæmpelse	0,36	0,36	-	Udelukkende til bekæmpelse af Kæmpebjørneklo	😐
Geografisk Have	Pesticider	1,5 l 2,4 kg	1,45 l 7 kg	-3,3% +192%	Intet mål	☹
Geografisk Have	kg NPK gødning	620	650	+4,8%	Intet mål	😐

Tabel 3: *Vurdering af udviklingen for forsyningsvirksomhederne*

Selvom flere af ovenstående mål har tidsfrister, som er overskredet, er målene fortsat gældende og meget relevante og forventes videreført i opdateret form i den nye Kolding Kommune.

[2] Den voldsomme stigning kan primært forklares ved, at Kommunen er blevet større.
[3] Den voldsomme stigning forklares ved, at Kommunen har fået 7 nye renseanlæg i forbindelse med kommunalreformen.

3. Miljøpolitik og overordnede mål

Miljøforanstaltninger

- Kolding Kommune vil i alle sine aktiviteter fremme bæredygtig udvikling jf. Aalborg Commitment og Dogme 2000.
- Der skal gennem internationale, regionale og lokale relationer sikres et højt fagligt niveau og en fortsat udvikling af kommunens arbejde.
- Udledningen af CO2, næringssalte og miljøskadelige stoffer skal reduceres.
- Hvor det er muligt skal Kolding Kommune som myndighed præmiere grøn adfærd i industrien, detailhandlen og landbruget.
- Kolding Kommune skal styrke sin miljøindsats gennem miljøstyring, grønne indkøb, grønne regnskaber, grøn planlægning og naturgenopretning.
- Grundvandet, vandløb, søer og de øvrige naturressourcer skal beskyttes og forbedres.
- Økologisk byggeri, genbrug og genanvendelse skal fremmes.

Byfornyelse og boligforbedring

- Ældre boligbebyggelse skal bringes op på et teknisk og funktionelt niveau svarende til nyt byggeri, og bevaringsværdige bygninger skal vedligeholdes for at sikre og forbedre bevaringsværdien.
- Byfornyelse skal have udgangspunkt i helhedsorientering, hvor beboerinddragelse, kvalitet, god arkitektur og social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed er væsentlige elementer sammen med etablering af friarealer og god tilgængelighed.

Overordnede mål vedrørende Miljøpolitikken er vedtaget af Byrådet i forbindelse med årsbudget 2008 (den 10. oktober 2007).

Boks 1: *Kolding Kommunes miljøpolitik og overordnede mål*

Kolding Kommune har som led i arbejdet med at fremme en lokal, bæredygtig udvikling underskrevet Aalborg-Charteret og Aalborg Commitments, og er derudover medlem af ICLEI (International Council of Local Environmental Initiatives), medlem af BIG-Net/Procura+ (europæisk indkøbskampagne), UBC (Union of Baltic Cities) og Green Network. Siden 2005 er Kolding Kommune også medlem af Dogme 2000, et forpligtende miljøsamarbejde mellem 6 danske kommuner og én svensk kommune.

3.1. Miljømål

- Vi skal inden 2004 foretage miljøvurderinger af de væsentligste planer og projekter
- Ved gennemførelse af nye planer og projekter skal vi fremme Agenda 21 målene
- Vi skal igangsætte og gennemføre miljøstyring af den kommunale virksomhed inden 2004

- Senest år 2003 skal alle, som leverer varer og tjenesteydelse til Kolding Kommune redegøre for produktets miljøbelastning
- Grønne indkøb skal være indført i alle kommunens forvaltninger senest år 2003
- Miljøvenlig køkkendrift i kommunens kantiner og køkkener skal være indført senest år 2003
- Senest år 2003 skal alle kommunalt ejede arealer anlægges, drives og plejes uden brug af pesticider
- Inden år 2003 skal natur og miljøhensyn, herunder økologi, genbrug og genanvendelse indarbejdes ved alle kommunale og kommunalt støttede anlægs- og byggearbejder
- Inden 2015 skal elforbruget i kommunens ejede og lejede bygninger pr. m^2 reduceres med 8,0% i forhold til 2006
- Inden 2015 skal varmeforbruget i kommunens ejede og lejede bygninger pr. m^2 reduceres med 11,5% i forhold til 2006
- Inden 2015 skal vandforbruget i kommunens ejede og lejede bygninger pr. m^2 reduceres med 10% i forhold til 2006.

Selvom flere af ovenstående mål har tidsfrister, som er overskredet, er målene fortsat gældende og meget relevante og forventes videreført i opdateret form i den nye Kolding Kommune.

Plejecenter Olivenhaven, et af de plejecentre hvor miljøvenlig køkkendrift er implementeret.

4. Gennemførte miljøaktiviteter

I løbet af 2007 har mange af miljøaktiviteterne i Kolding Kommune fokuseret på klima, men der er også blevet arbejdet med natur, bl.a. i store naturgenopretningsprojekter.

- Kolding Kommune deltager den nationale kampagne *1 ton mindre*, der opfordrer alle danskere til at mindske deres CO_2-udledning med 1 ton. Inden for rammerne af kampagnen var der i august en fotoudstilling om klima på Banegårdspladsen med både internationale og nationale billeder.

Borger kigger på klimaudstilling

- En ny *Energihandlingsplan* for Kommunens ejede og lejede bygninger blev vedtaget, herunder mål for varme-, el- og vandforbrug samt reduktionsmål for CO2-udledningen.

- Kolding Kommune har underskrevet en *Kurveknækkeraftale* med Elsparefonden om at spare mindst 2% årligt på el-forbruget i de kommunale bygninger 2008-2010.

- Den langsigtede udviklingsplan *Energi Kolding* udarbejdedes dels som et bud på, hvad en Energiby kan være (med udgangspunkt i et forslag fra det Radikale Venstre), dels som et redskab til at håndtere klimaudfordringen og den hurtige udvikling på området.

- Kolding Kommunes nye Agenda 21-strategi integreredes med den planstrategi i *Strategi Kolding*, hvor bæredygtighed og klima er fokusområder.

- *Kolding Grønne Råd* blev nedsat med formålet at være et rådgivende forum i spørgsmål inden for planlægnings-, miljø- og naturområdet og at virke for forbedring af natur- og miljøtilstanden i Kolding Kommune.

- Kolding Kommune har opstartet en række store *naturgenopretningsprojekter*, bl.a. Kolding Ådalprojektet, hvis vision er "Et stort netværk af natur og vand med mulighed for oplevelse og fordybelse."

- Kolding Kommunes Miljøområde har indført et *kvalitetsstyringssystem*.

4.1. Status for planlagte tværgående aktiviteter for kategori II virksomheder

Ifølge Green Networks strategi for miljøstyring i skal der for kategori II virksomhederne (de mindre enheder) vælges tværgående emner, hvortil der kan gennemføres tværgående aktiviteter. I nedenstående skema gives en status for gennemførelse af de planlagte aktiviteter for 2007.

Hvem	Mål	Handling	Status
Alle enheder	Der vælges primært det miljømærkede produkt, når der købes varer	Indberetning af væsentlige vareindkøb konventionelle som miljømærkede foretages i Greenline	Er gennemført. Virksomhederne vælger i høj grad miljømærkede produkter
Daginstitutioner	Der skal skabes overblik over de væsentligste vareindkøb	I samarbejde med miljøafdelingen kortlægges, hvilke varegrupper der primært købes, og hvilke der er miljømæssige relevante at følge	Grundet ressourcemangel er aktiviteten ikke gennemført
Plejecentre	Øge graden af økologi i køkkenerne	Aktiviteter for køkkenerne gennemføres i samarbejde med Projekt miljøvenlig køkkendrift	Grundet ressourcemangel er aktiviteten ikke gennemført

Tabel 4: *Status for gennemførelse af de planlagte aktiviteter for 2007 for kategori II virksomheder.*

5. Væsentlige miljøforhold

I det følgende er kommunens væsentligste miljøforhold beskrevet. Det drejer sig om forbrug af el, vand og varme[4], affald og vareindkøb.

5.1. Elforbrug

Kommunens samlede elforbrug var i 2007 på 14.384 MWh, hvilket er 251 MWh lavere end i 2006. Forbruget pr. arealenhed var i 2007 på 37,67 kWh/m^2 eller 1,07 kWh/m^2 mindre end i 2006, hvilket svarer til ca. 3%. Udviklingen i elforbruget pr. arealenhed kan ses i figur 1.

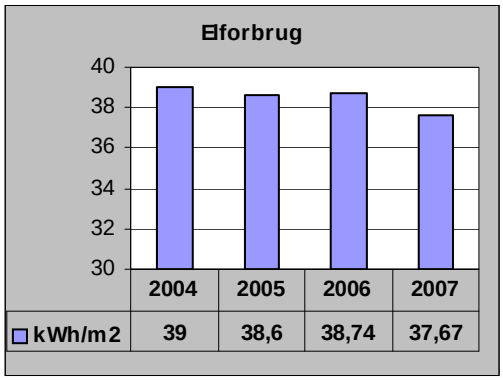

Figur 1: *Udviklingen i elforbrug pr. arealenhed*

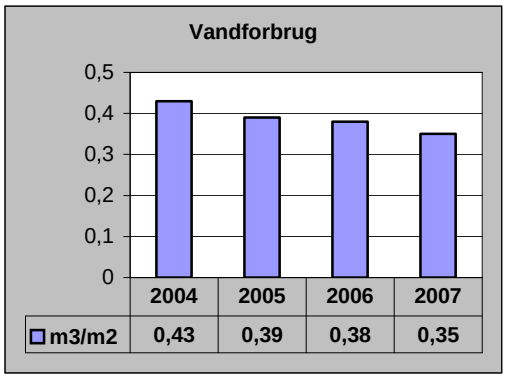

Figur 2: *Udviklingen i vandforbrug pr. arealenhed*

5.2. Vandforbrug

Kommunens samlede vandforbrug var i 2007 på 134.169 m^3, eller 8.074 m^3 mindre end i 2006. Forbruget pr. arealenhed var i 2007 på 0,35 m^3/m^2 eller 0,03 m^3/m^2 mindre end i 2006, hvilket svarer til et fald på 7,3%. Udviklingen i vandforbrug pr. arealenhed kan ses i figur 2 (foroven).

[4] For el, vand og varme er det på grund af manglende tal for de nye ejendomme kun redegjort for forbrug i de gamle ejendomme. Procentfordelingen på de enkelte fagområder var heller ikke mulig at opgøre for 2007. Der var desuden fejl i tilgængelig data i sidste års Grønt regnskab, tallene for 2006 er rettet i dette regnskab.

5.3. Varmeforbrug

Det samlede graddagekorrigerede varmeforbrug var i 2007 på 37.957 MWh, eller 1.305 MWh mindre end i 2006. Forbruget pr. arealenhed var i 2007 104,1 kWh/m^2 eller 1,9 kWh/m^2 mere end i 2006, hvilket svarer til 1,9%. Udviklingen i varmeforbrug pr. arealenhed kan ses i figur 3.

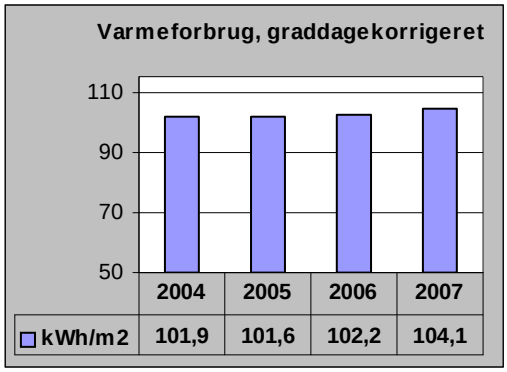

Figur 3: *Udviklingen i varmeforbrug pr. arealenhed*

5.4. Affald

Størstedelen af det affald, der produceres i de administrative enheder, i skolerne og på ældrecentrene er restaaffald. Da det i Greenline endnu ikke er muligt at indberette affaldsmængder, er der ikke er data for affaldsmængder i 2007.

Affaldscontainere til genbrugsaffald

Langt de fleste containere tømmes med fast interval, og containerne vejes ikke. Da der ikke er iværksat særlige tiltag for minimering af affaldsmængderne, er det højst sandsynligt, at affaldsmængderne i 2007 ikke afviger væsentligt fra affaldsmængderne i 2005 eller 2006.

5.4.1. Andet affald

Når spildevand renses, opstår der affaldsstoffer i form af ristestof, sand og fedt. Ristestoffer består af større urenheder, som smides i kloakken. Sand kommer hovedsaligt fra utætte kloakledninger, men også fra vejbrønde m.m. Fedt kommer fra husholdning, erhverv og eventuelle oliespild.

I 2007 blev der fra renseanlæggene produceret 54 tons ristestoffer, 239 tons sand og 12 m^3 fedt. Derudover blev der afleveret 905 kg olie- og kemikalieaffald. Detaljer omkring og årsager til tallene kan hentes i Miljøredegørelse 2007, Renseanlæg og spildevandstransport, Kolding Kommune.

5.5. Indkøb

Kolding Kommunes indkøbspolitik blev vedtaget i 1998, og den skal sikre, at alle indkøb sker i overensstemmelse med byrådets forventninger. Det drejer sig om at opnå:

- Rigtige priser
- Miljørigtige indkøb
- Kvantumsrabatter
- Leveringssikkerhed
- Forenklet betaling og sparet administration
- Undgåelse af fejlkøb
- Høj tillid og godt samarbejde mellem Kolding Kommune og de udvalgte leverandører.

For at koordinere indkøbene er der oprettet en række samarbejdsgrupper, hvis arbejde organiseres af Logistiktjenesten. Kolding Kommunes indkøbspolitik baserer sig primært på eneleverandører for at sikre, at kommunen opnår de meste fordelagtige indkøbsvilkår. Alle kommunens medarbejdere er forpligtede til at rette sig efter kommunens indkøbspolitik. På samme måde forventer Kolding Kommune, at leverandørerne lever op til intentionerne i indkøbspolitikken. Det gælder f.eks. respekt for de indkøbsaftaler, der udstikker Kolding Kommunes valg af leverandør inden for de enkelte vareområder.

Når miljøet har været en af udvælgelsesparametrene ved valg af leverandør, betragtes alle indkøb fra den pågældende leverandør som et grønt indkøb. Udviklingen i de grønne indkøb, det vil sige omfanget af indkøb indenfor grønne aftaler set i forhold til total indkøbet inden for alle rammeaftaler, kan ses i figur 4.

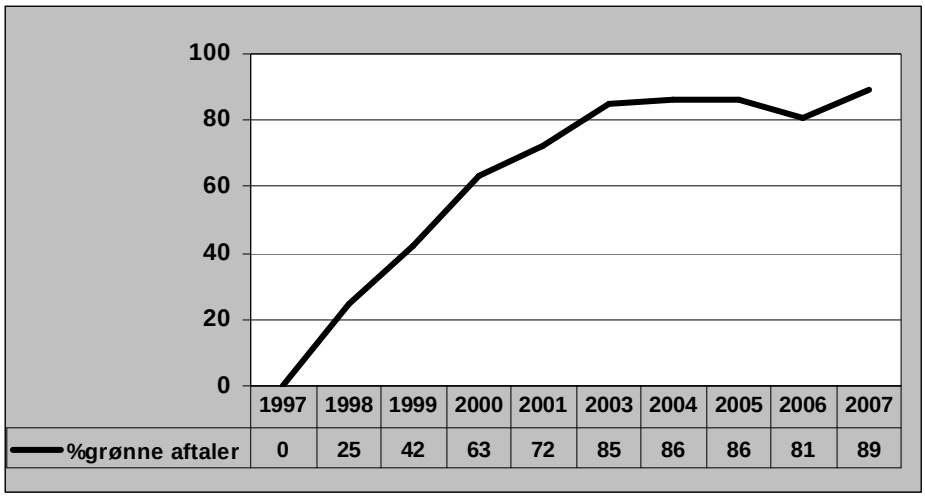

	1997	1998	1999	2000	2001	2003	2004	2005	2006	2007
%grønne aftaler	0	25	42	63	72	85	86	86	81	89

Figur 4: *Udvikling i grønne indkøb, målt som indkøb foretaget under rammeaftaler, der er gjort grønne.*

I de seneste år har omfanget af grønne indkøb ligget rimelig stabilt, og det har ikke været muligt at gøre samtlige rammeaftaler grønne. Det skyldes, at det ikke er praktisk muligt, f.eks. kan der ikke stilles miljøkrav til indkøb af biblioteksbøger, da eventuelt stillede miljøkrav kan medføre, at biblioteket således ikke kan købe de bøger, brugerne efterspørger.

5.5.1. Procedure for indkøb

Nedenstående er flowet for grønne indkøb i Kolding Kommune beskrevet.

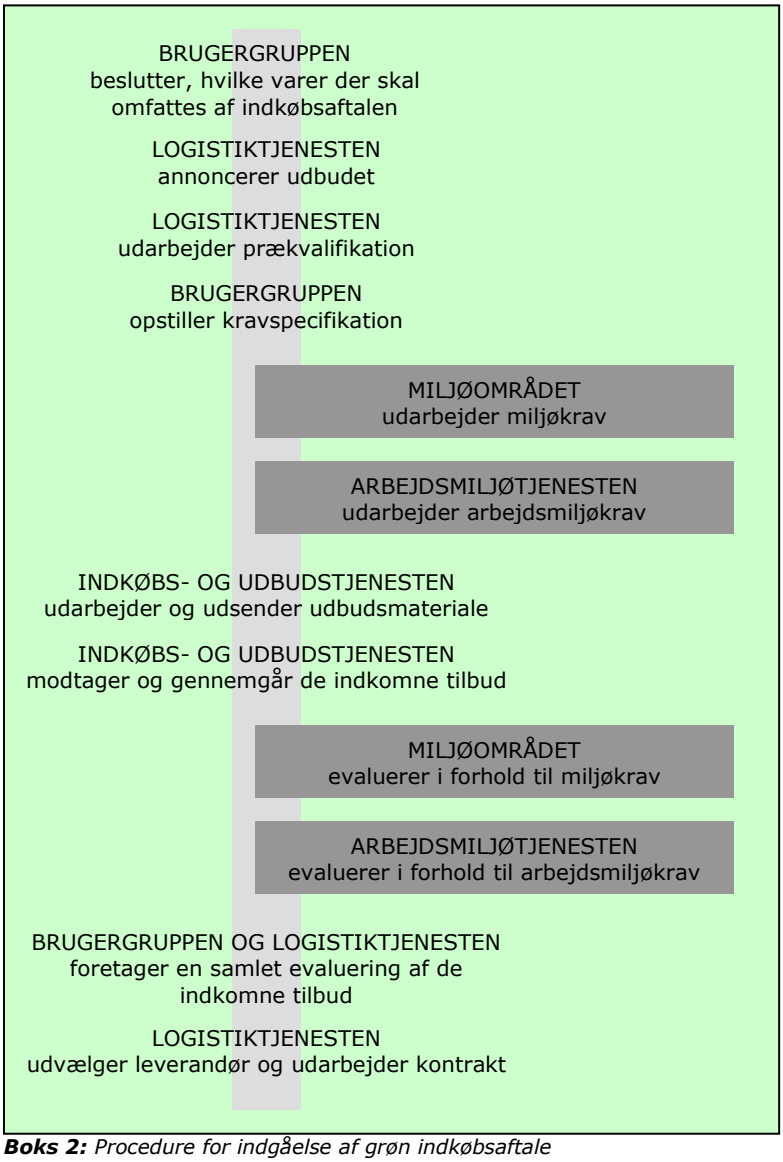

Boks 2: *Procedure for indgåelse af grøn indkøbsaftale*

5.5.2. Papir

Det er ikke muligt at redegøre for det totale forbrug af hvidt print og kopipapir i 2007 ligesom det ikke var muligt i 2006. Det skyldes vanskeligheder ved opgørelse af mængder.

Alt papir tilgodeser de miljøkrav, der blev stillet i forbindelse med indgåelse af rammeaftalen.

Eksempel på grønt indkøb, svanemærket papir

Som følge af vanskeligheder ved opgørelse af mængder, er det heller ikke muligt at redegøre for forbruget af hvidt A4 papir pr. medarbejder i administrationen. I figur 5 vises udviklingen frem til 2005.

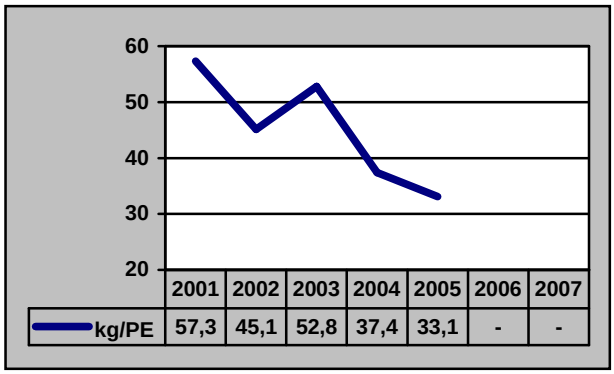

Figur 5: *Forbrug af hvidt A4 papir i administrationen*

5.5.3. Rengøring

Alle rengøringsmidler, der anvendes til daglig rengøring, er miljømærkede med det nordiske miljømærke Svanen, hvis det er muligt. Hvor der ikke findes et miljømærket produkt, såsom for specialrengøringsmidler, ses der kritisk på midlets indholdsstoffer før valg af produkt.

Gennemsnitligt var 92% af de indkøbte midler i 2006 Svanemærket. I 2007 er dette steget til 99%. I 2007 er Kolding Kommune derfor rykket endnu tættere på målet, at alle rengøringsmidler skal være miljørigtige.

Fordelingen af indkøbte rengøringsmidler i 2006 og 2007 er som følger i tabel 5.

	2006		**2007**	
	Kg eller liter	**% Svane-mærket**	**Kg eller liter**	**% Svane-mærket**
Universal rengø-ring	5.921	100	6.309	100
Sanitet	3.866	100	4.473	100
Gulvvaks og pleje	2.828	98	3.307	100
Opvaskemidler	5.634	92	5.611	100
Vaskepulver	8.190	83	8.019	100
Sæber	5.306	100	5.654	100
Specialrengøring	4.645	69	4.369	95
I alt	**36.390**	**92**	**37.742**	**99**

Tabel 5: *Indkøb af rengøringsmidler og omfanget af miljømærkede midler*

Ved at vælge et miljømærket produkt har man som forbruger sikret sig, at midlerne ikke indeholder en lang række miljø- og sundhedsskadelige stoffer.

Derudover foregår rengøringen på en måde, så der bruges minimalt med rengøringsmidler. Der anvendes mikrofiberklude, og gulvene vaskes efter den såkaldte kop-metode.

Kop-metoden:
Med litermålet hældes vaskevand direkte på gulvet. Gulvet vaskes med en moppe, indvaskermoppen, og tørres op med en ren, tør moppe, optørringsmoppen. Indvaskermoppen lægges til vask, når det er snavset. Optørringsmoppen lægges til vask, når den er våd eller snavset. Der veksles hele tiden mellem indvaskermoppen og en ren, tør optørremoppe.
Fordelene ved kop-metoden:
- Medarbejderen undgår at vride klude.
- Medarbejderen undgår at bære tunge spande med vand.
- Bedre hygiejne, da der kun kommer rent vand på gulvene og altid anvendes rene mopper.
- Mindre forbrug af vand og rengøringsmidler, da man ikke løbende skal udskifte snavset vaskevand.

Boks 3: *Beskrivelse af kop-metoden*

Udover rengøringsmidler bruges en række rekvisitter såsom moppegarn og rengøringsklude. Forbruget er ikke registreret. Derudover bruges en del aftørringspapir. Som det ses af figur 6, er omfanget af miljømærket aftørringspapir i 2007 både højere og lavere end i 2006. Dog er tallene meget usikre, da ikke alle skoler har indberettet indkøb.

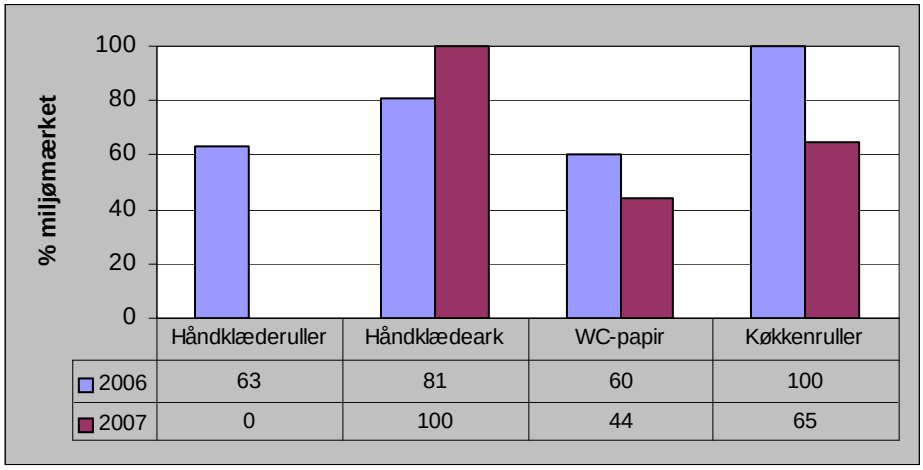

	Håndklæderuller	Håndklædeark	WC-papir	Køkkenruller
2006	63	81	60	100
2007	0	100	44	65

Figur 6: *Indkøb af aftørringspapir i skolerne og omfanget af miljømærkede produkter.*

5.5.4. Fødevarer

En stor del af kommunens indkøb er indkøb af fødevarer, i den forbindelse indberetter ældrecentrene og skolerne deres fødevareindkøb. Ældrecentrene købte i 2007 i gennemsnit 43% økologiske produkter. Indkøb af økologiske fødevarer i skolekøkkenerne kan ikke opgøres for 2007, da tallene er for usikre (ikke alle institutioner og skoler har indberettet indkøb). Fordelingen på udvalgte varegrupper i ældrecentrene kan ses i figur 7. Som det fremgår, er omfanget af økologiske fødevarer gennemsnitligt steget fra 40% til 43%.

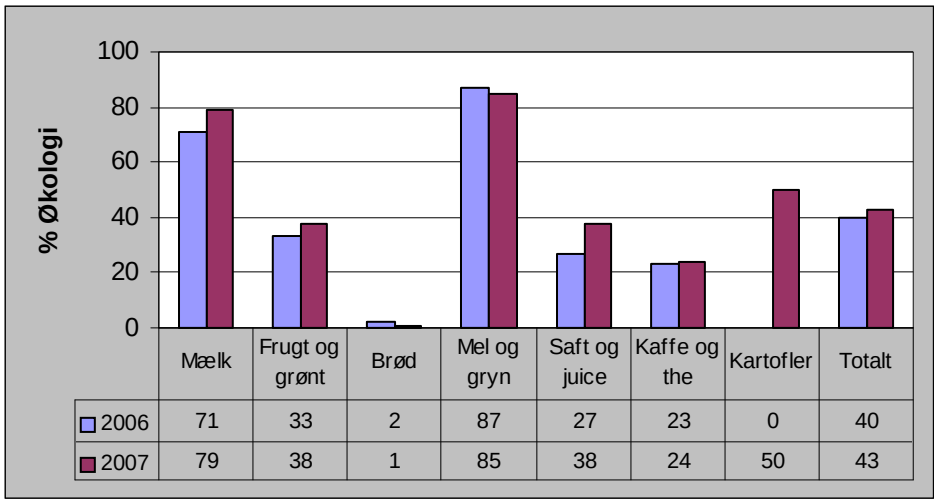

Figur 7: *Omfanget af økologiske fødevarer på ældrecentrene fordelt på fødevaregrupper*

5.5.5. Andre indkøb

Derudover har de enkelte enheder og institutioner indberettet en lang række andre indkøb, der hver især er væsentlige for deres institutionstype. Mængderne kan ses i tabel 6 og omfanget af miljømærkede produkter kan ses i tabel 7. Tallene er dog usikre, da ikke alle enheder og institutioner har indberettet indkøb.

Engangsartikler	**Stk.**	**Skoleartikler**	**Stk.**
Engangshandsker	60.528	Hæfter, miljømærket	9.400
Engangsvaskeklude	113.598	Hæfter	8.000
Engangsbægre, medicin	27.345	Arbejdsblade, miljømærket	49.000
Plastikkrus	12.500	Arbejdsblade	1.500
Paptallerkner	4.600	Genbrugsmapper	7.150
Bleer, miljømærket	0	**Formning og hobby**	**Liter**
Bleer	0	Hobbymaling, liter	44
Kontorartikler	**Stk.**	Acrylfarve, liter	113,5
Kuverter, A4	19.500	Skolelim, liter	16,5
Kuverter, A5	38.000	Snedkerlim, liter	5
Skriveblokke, A4 miljø-mærket	885	Lak, liter	9
Skriveblokke A4	600	Maling, træ, liter	40
Ringbind	-	**Svømmebade**	
Tidsskriftkassetter	-	Klor, liter	-
Plastcharteques	-	Syre, liter	-
		Sachoklar, liter	-
		Sæbesvampe, stk.	-

Tabel 6: *Indkøb af andre varegrupper*

% Miljømærkede produkter	2006	2007
Kladdehæfter	50	54
Arbejdsblade	52	97
Skriveblokke	56	60
Engangsbleer	100	-

Tabel 7: *Omfanget af miljømærkede produkter på andre vareindkøb*

5.6. Brændstof

Kolding Kommunes køretøjer anvendte i 2007 i alt 272.558 liter brændstof. Fordelingen mellem benzin og diesel kan ses i figur 8.

Det anvendte brændstof er henholdsvis Eurodiesel 10 og Blyfri oktan 95.

I Eurodiesel 10 er indholdet af svovl er reduceret med 80% i forhold til konventionel diesel, og er således under 0,001%. Lavsvovlholdig diesel medvirker endvidere til, at partikeludslippet er reduceret væsentligt i forhold til konventionel diesel.

Benzinen indeholder ikke MTBE men er i stedet tilsat en højteknologisk additivpakke, der gør, at benzinen kan imødekomme EU's benzinnorm EN228.

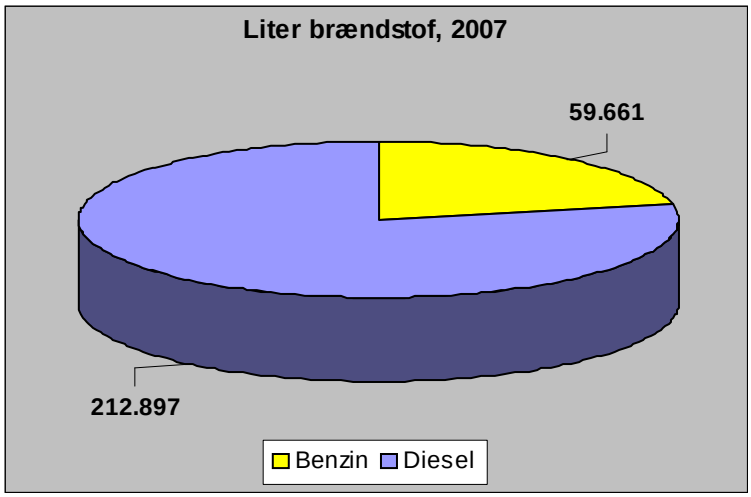

Figur 8: *Brændstof indkøbt i 2007 fordelt på type.*

Kolding Kommunes biler kørte i 2007 i alt 1.593.110 km, i forhold til 2006 er det en mindskning på 52%! I forhold til 2006 er brændstofforbruget mindsket med 26%. Den umiddelbare årsag til de mindskninger kendes ikke, men det kan nok skyldes fejlindberetninger i 2006, da forskellen mellem tallene fra 2005 og tallene fra 2006 også var usædvanligt stor.

Eksempel på miljøvenlig bil, LUPO'en

Brændstoføkonomien målt som antal kørte km pr. liter brændstof er fra 2006 steget fra 9,0 km/l til 5,8 km/l, hvilket nok skyldes fejlindberetninger, da bilparken ikke har ændret sig væsentlig.

Brændstofforbrug og kørte km i henholdsvis Teknisk Forvaltning, Social- og Sundheds-forvaltningen samt øvrige forvaltninger kan ses i tabel 8.

Benzin	**2005**		**2006**		**2007**	
	km	**Liter**	**Km**	**Liter**	**Km**	**Liter**
Teknisk Forvaltning	145.647	17.311	119.349	12.241	228.695	22.706
Social- og Sund-hedsforvaltning	328.055	26.171	952.072	57.752	238.250	23.110
Øvrige forvaltninger	67.477	8.552	245.068	24.922	84.648	13.845
Totalt Benzin	**541.179**	**52.033**	**1.316.489**	**94.915**	**551.593**	**59.661**
Diesel	**2005**		**2006**		**2007**	
	km	**Liter**	**Km**	**Liter**	**Km**	**Liter**
Teknisk Forvaltning	505.575	111.831	1.458.724	217.720	718.740	182.400
Social- og Sund-hedsforvaltning	152.662	18.136	331.891	40.740	66.570	6.530
Øvrige forvaltninger	107.440	10.587	228.028	16.178	256.207	23.967
Totalt Diesel	**765.677**	**163.797**	**2.018.643**	**274.638**	**1.041.517**	**212.897**
Totalt Benzin og Diesel	**1.306.856**	**215.830**	**3.335.132**	**369.553**	**1.593.110**	**272.558**

Tabel 8: *Oversigt over brændstofforbrug og kørte km*

6. Miljøbelastninger fra energiforbrug

CO_2, eller kuldioxid, opstår ved afbrænding af fossile brændstoffer, såsom kul, olie og naturgas, og er en af de væsentligste menneskeskabte bidragsydere til drivhuseffekten. CO_2 er med til at holde varmen på jorden. Det virker som et drivhus, og uden denne effekt ville der være for koldt på jordkloden til, at der kan være liv. Siden industrialiseringen har CO_2 indholdet i atmosfæren været stigende, hvilket medfører stigende temperaturer. CO_2 er derfor den vigtigste drivhusgas.

Luftforurening med SO_2 (svovldioxid) og NO_X (kvælstofforbindelser) medfører sur regn. Syreregn giver skader på søer og især nåleskove.

Nedfald af kvælstofforbindelser kan endvidere virke som gødning og dermed give næring til planterne. Dette medfører, at de naturlige plantearter på de nærings-fattige heder og moser udkonkurreres af mere næringstolerante arter. I sidste ende medfører dette, at hederne og moserne gror til.

Kolding Kommunes energiforbrug giver følgende udledninger:

Energiform	**CO_2**	**SO_2**	**NO_x**
Elektricitet	6.732	2,0	10,6
Varme	5.122	3,7	13,1
Benzin (Blyfri 95)	137	1,2 **kg**	0,2
Diesel (Eurodiesel 10)	564	4,3 **kg**	0,5
Flaskegas	37	0	0
Totalt	**12.592**	**5,7**	**24,4**

Tabel 9: *Miljøbelastninger fra energiforbruget i 2007 (i tons)*

Der skal noteres, at enheden i nogle tilfælde er kg og at den i tidligere grønne regnskaber ved en fejl har været tons.

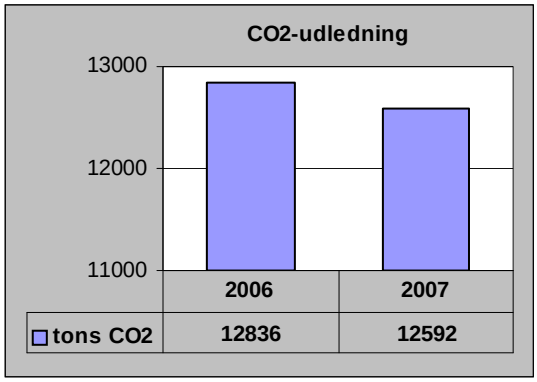

Figur 9: *CO_2 udledning fra energiforbruget 2006 til 2007*

I figur 9 kan udviklingen i de samlede udledninger af CO_2 fra kommunes energiforbrug ses. Udledningerne er mindsket noget i 2007. Tallene er svære at sammenligne med tidligere år, da nøgletallene for udregning af CO_2 mv. er blevet ændret.

7. Miljøstyring

Som det fremgår af ovennævnte gennemgang, er det ikke muligt i alle tilfælde for miljøafdelingen at fremskaffe viden om baggrunden for de ændringer i forbrug, adfærd eller indkøb, som påvirker kommunens miljøbelastning. Et forhold som skyldes, at der ikke endnu er opbygget en procedurer for dokumentation, ligesom der ikke i alle forvaltninger og institutioner er kontinuitet i miljøarbejdet.

Kommunens medlemskab af DOGME 2000 indebærer, at disse forhold skal rettes op, idet en certificering af kommunens miljøstyring forudsætter, at der kan fremskaffes den nødvendige dokumentation.

8. Nøgletal for forsyningerne

8.1. Drifts- og materialegård

Driftsafdelingen udfører drift og vedligehold af veje, fortove, stier, parker, grønne områder, strande, vandløb og idrætsanlæg. Materialegården udfører tømrer-, maler-, smede- og mekanikerarbejde samt står for kørselsforvaltning og lagerstyring. Til dette arbejde bliver der brugt en række råvarer, som kan ses i tabel 10.

Det anvendte maling er ikke miljømærket, der anvendes dog primært maling med lavest mulige MAL-kode. Det anvendte træ er fra danske skove, men er ikke fra FSC-certificerede eller andre certificerede skove.

	enhed	2004	2005	2006	2007
Flaskegas	kg	13.185	11.937	10.101	12.354
Asfalt	tons	1.321	1.811	592	2.746
Vejsalt	tons	1.170	4.095	2.216	1.535
Miljø-tø	tons	8	4	26	5
Maling, lak.	liter	748	482	164	77
Ubehandlet træ	m	6.423	3.415	9.798	3.442
Ubehandlet træ	m^2	-	1.224	0	0
Imprægneret træ	m	1.052	327	1.230	67

Tabel 10: *Udviklingen i det væsentligste materialeforbrug*

8.2. Forbrug af pesticider

Kolding Kommune har tilsluttet sig aftalen om at afvikle brugen af sprøjtemidler på arealer, der ejes, vedligeholdes eller drives af kommuner, amter og staten. Målet var totalt stop med brug af pesticider i 2003. Aftalen er senere blevet lempet, så der er dispensation til at anvende pesticider i bekæmpelsen af Kæmpebjørneklo.

I dag sker ukrudtsbekæmpelsen med hakkejern og ved brænding med gas, og der bliver kun brugt små mængder til bekæmpelsen af bjørneklo. I 2007 blev der, ligesom i 2005 og 2006, brugt 0,36 kg aktivt stof. Kommunes forbrug til bjørneklobekæmpelse kan ses i figur 10. Derudover anvendes pesticider til roserne i Geografisk Have. (Se afsnit 8.6)

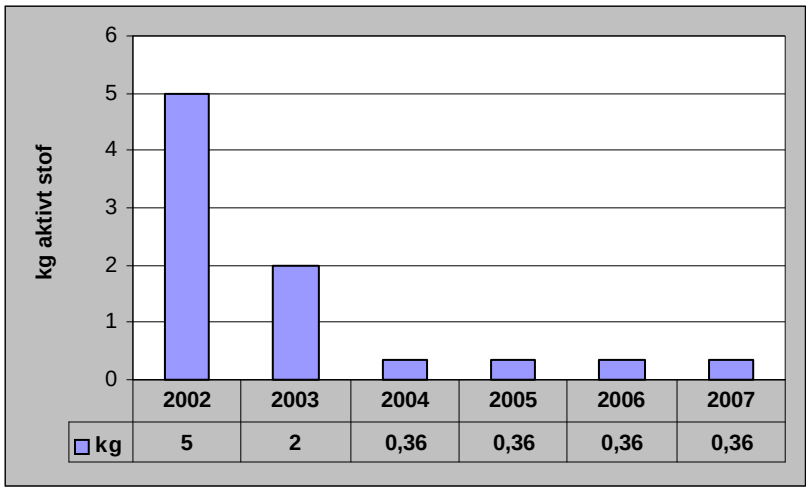

Figur 10: *Udviklingen i kg aktivt stof til brug ved ukrudtsbekæmpelse, fra 2004 kun til bekæmpelse af Kæmpe-bjørneklo*

8.3. Vandforsyningen

I 2007 blev der indvundet i alt 278.700 m^3 grundvand fra Christiansfeld Vandværk, hvilket er det eneste tilbageværende offentlige vandværk. Tallet kan derfor ikke sammenlignes med tidligere tal. Udviklingen kan ses i figur 11.

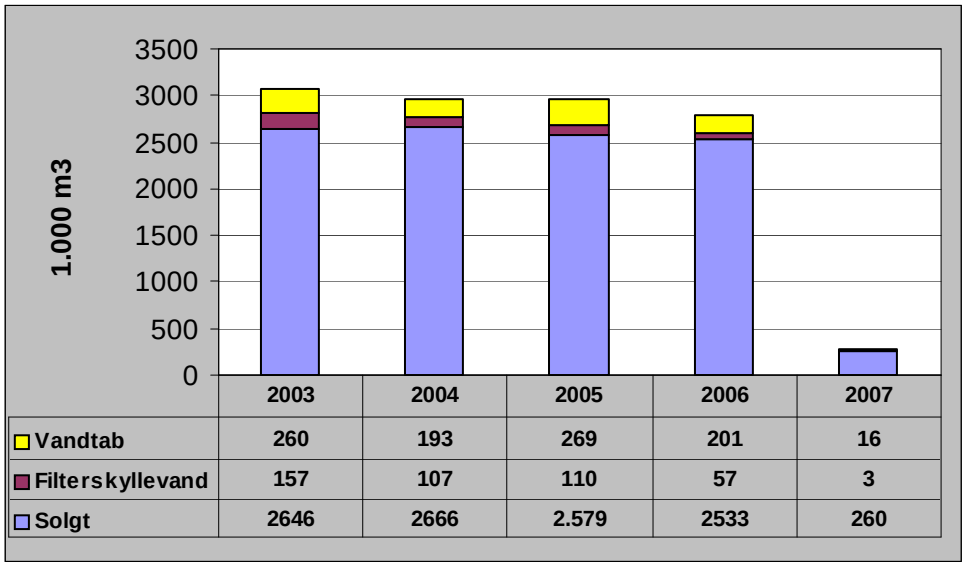

Figur 11: *Udvikling i m^3 oppumpet grundvand i den offentlig almene vandforsyning fordelt på solgt vand, filterskyllevand og vandtab.*

6% af det indvundne vand forsvinder i ledningsnettet, inden det når ud til kunden, og ca. 1% af det indvundne grundvand anvendes til at rense filtre for jern og mangan.

8.4. Renseanlæg og spildevandstransport

Som følge af kommunesammenlægningen har Kolding Kommune fået 7 nye renseanlæg og en øget spildevandstransport.[5] Sammenligning med foregående år er derfor vanskelig.

I 2007 blev der på Kolding Kommunes renseanlæg renset i alt 16.979.086 m^3 spildevand. Dette er ca. 25% mere end 2006 (inkl. de 7 nye renseanlæg). Til rensningen af spildevandet blev der i alt brugt 4.808.323 kWh eller 28% mere end i 2006. Rensede mængder og energiforbruget i 2007 fremgår i tabel 11. Vandtilgangen til renseanlæggene varierer fra år til år. Blandt andet fordi tilløbsmængderne er stærkt vejrafhængige, da en del af kloakoplandet er fælleskloakeret. Nedbørsmængden i 2007 var således på 1.080 mm mod 856 mm året før og det forklarer meget af den store stigning af tilløbsmængderne fra 2006 til 2007. Men også vandforbruget fra erhvervslivet og husholdningerne kan variere.

	2006			2007		
	m^3	**KWh**	**KWh/m^3**	**m^3**	**kWh**	**KWh/m^3**
CER	10.510.590	2.333.060	0,25	12.743.920	2.476.510	0,22
Christiansfeld	949.388	488.542	0,52	1.181.925	435.964	0,37
Trappendal	522.995	46.087	-	545.488	73.766	0,14
Viuf	94.894	49.292	0,52	103.501	56.572	0,55
Sdr. Vilstrup	9.089	25.245	2,78	11.586	23.678	2,04
Vamdrup	832.018	515.827	0,57	1.439.573	560.754	0,39
Lunderskov	345.655	292.429	0,82	450.817	235.915	0,52
Lunderskov øst	-	-	-	-	786.543	6,34
Ødis	164.372	-	-	239.665	112.179	0,47
Jordrup	166.744	-	-	255.311	46.442	0,18
Højrup	7.191	-	-	7.300	-	-
Totalt	**13.602.936**	**3.750.482**	**0,91**	**16.979.086**	**4.808.323**	**2,24**

Tabel 11: *Oversigt over rensede spildevandsmængder og forbrug af el til renseprocessen i område øst samt i område vest.*

Motiv fra Kolding Centralrenseanlæg

Spildevandet bliver ved hjælp af mekanisk, biologisk og kemisk rensning renset for organisk stof, fosfor, kvælstof, tungmetaller med mere. F.eks. modtog Centralrenseanlægget (CER) i 2007 ca. 69 tons fosfor med spildevandet. Det udledte spildevand indeholdte ca. 8 tons fosfor.

[5] Område Øst: Kolding Centralrenseanlæg (CER), Christiansfeld, Trappendal, Viuf og Sdr. Vilstrup renseanlæg samt spildevandstransport i området. Område Vest: Vamdrup, Lunderskov, Ødis, Jordrup og Højrup renseanlæg samt spildevandstransport i området.

Renseanlæggene har i 2007, som de foregående år, ikke haft problemer med at overholde krav til udledning af næringsstoffer og tungmetaller, som myndighederne stiller. I tabel 12 ses udledningsværdierne holdt op mod kravene for Kolding Centralrenseanlæg.

	Enhed	Krav	2004	2005	2006	2007
BI5	mg/l	15	2,25	2,07	2,2	2,2
Total P	mg/l	1,5	0,43	0,39	0,35	0,51
Total N	mg/l	8	4,1	4,01	3,1	4,06
Bly	mikrog/l	20	0,5	0,31	1,21	0,47
Krom	mikrog/l	40	1,4	1,46	1,74	1,68
Kobber	mikrog/l	50	3,8	2,92	2,56	4,98
Nikkel	mikrog/l	40	3	2,37	3,6	3,17
Zink	mikrog/l	200	19,4	23,8	50,4	34,4

Tabel 12: *Oversigt over udledninger fra Kolding Centralrenseanlæg holdt op mod myndighedskrav.*

8.5. Containerplads og miljøterminal

Fra containerpladserne blev der i 2007 indsamlet 48.642 tons affald. Totalt er det 43% mere end i 2006. Udviklingen i indsamlede mængder kan ses i figur 12. Den store stigning i indsamlede mængder kan primært forklares ved, at kommunen er blevet større.

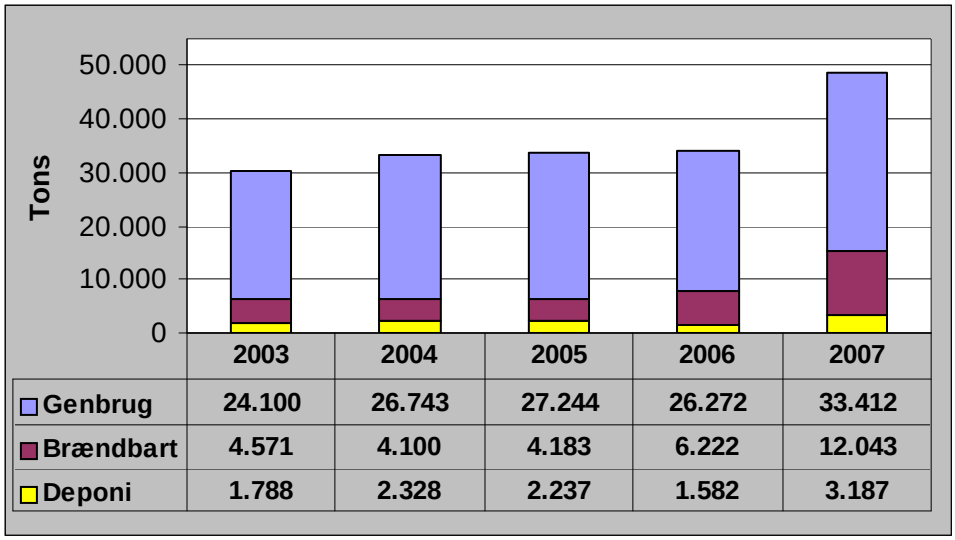

Figur 12: *Udvikling i indsamlede mængder affald fra containerpladserne*

Stigningen i indsamlede mængder kan også forklares ved at genereringen af affald generelt er stigende i Danmark og at flere affaldstyper kan afleveres til genbrug end tidligere og derfor ikke ender i restaffaldet.

Udviklingen i den procentvise sammensætning af forskellige fraktioner kan ses i nedenstående figur 13. En stadig større fraktion af de indsamlede affaldsmængder blev frem til 2005 genbrugt, i 2006 og 2007 var procentfraktionen lavere. Den procentvise fraktion til deponi er øget igen.

Containerpladsen ved Gejlhavegård

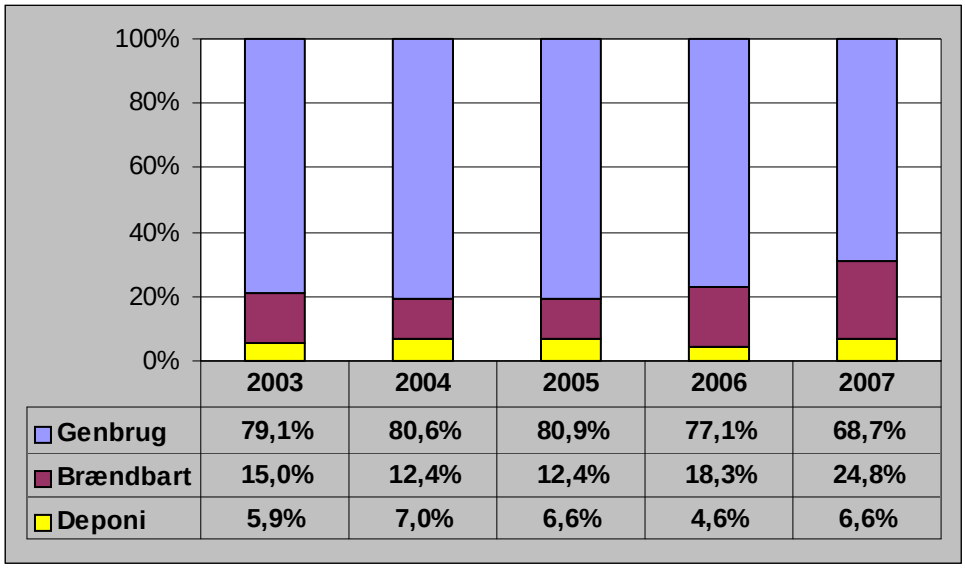

	2003	2004	2005	2006	2007
Genbrug	79,1%	80,6%	80,9%	77,1%	68,7%
Brændbart	15,0%	12,4%	12,4%	18,3%	24,8%
Deponi	5,9%	7,0%	6,6%	4,6%	6,6%

Figur 13: *Procentvis fordeling af affald indsamlet fra containerpladserne på fraktionerne deponi, brændbart og genbrug*

8.6. Geografisk Have

Geografisk Have er en 12 ha stor besøgspark med gæster fra ud- og indland. Til pleje af havens mange planter bruges vand, gødning og pesticider. Pesticiderne anvendes dog kun i rosenhaven og rosariet og kun efter en nøje vurdering af behov.

Uden pesticider, ingen flotte roser

Forbrug af gødning og pesticider kan ses i tabel 13.

	Enhed	2004	2005	2006	2007
NPK Gødning	kg	-	620	620	650[6]
Kvælstof (N)	kg	-	105	105	-
Fosfor (P)	kg	-	25	25	-
Kalium (K)	kg	-	71	71	-
Pesticider		-			
Amistar	liter	-	0,4	0,4	0
Topas	liter	-	0	0	0
Fastac	liter	-	0,5	0,5	0,5
Pirimor	g	-	200	200	0
Malthion	liter	-	-	-	0,1
Folicur	liter	-	-	-	0,15
Denanin	liter	-	-	-	0,1
Tilt	liter	-	0,6	0,6	0,6
Ferramol	g	-	2000	2000	6000
Baythion	g	-	200	200	1000

Tabel 13: *Forbrug af gødning og pesticider*

Vandforbruget er ikke opgjort for 2007, men forventes ligge på det samme niveau for 2006, dvs ca. 2.760 m^3, hvoraf en væsentlig del bruges til havevanding.

Fra Geografisk Haves besætning af geder, æsler, får og fugle blev der i 2007 produceret 36.400 liter dyregødning, der blev afhændet som affald. Det er en mindsking på 5.200 liter fra 2006.

[6] 300 kg 23-3-7 NPK-gødning og 350 kg 12-5-14 NPK-gødning

9. Miljøprojekter

Der er i 2007 ikke igangsat nye miljøprojekter med udgangspunkt i Kolding som grøn virksomhed. Allerede igangsatte miljøprojekter er fortsat og videreudviklet i 2007. Det drejer sig om grønne byggemodninger, grønt byggeri samt miljøvurdering af planer og programmer.

Grønne byggemodninger:
Den aftalte interne procedure for grønne byggemodninger er færdigudviklet og gennemføres for samtlige byggemodningsprojekter fra 2006.

Grønt byggeri:
Miljøkrav og miljøtemaer for byggeri er blevet afprøvet for det kommunale byggeri. På baggrund heraf er minimumskravene til byggeri blevet revideret.

Miljøvurderinger af planer:
Den interne procedure for miljøvurdering af lokalplaner er fastholdt. Samtlige lokalplaner er screenet for miljøindvirkninger, og alle lokalplaner er Agenda 21 naturmiljøvurderet. Kun et minimum af lokalplaner har så væsentlige indvirkninger på miljøet, at der kræves en miljøvurdering efter lov om miljøvurdering. Derudover er koncept for miljøvurdering af kommuneplan blevet igangsat.

10. Miljøstyring efter Green Network strategi

Miljøstyringen følger Green Networks strategi for miljøstyring i det offentlige. Strategien er udarbejdet med henblik på at Green Networks O-medlemmer kan opfylde tilsvarende krav, som Green Network stiller til virksomhedsmedlemmerne. Med strategien lægges op til:

- At man udarbejder en samlet redegørelse på kommunalt niveau, herunder en fælles overordnet politik, fælles mål og handlingsplan, samt vurdering og prioritering på kommunalt niveau
- At man følger udviklingen i forbrug af el, vand og varme – på samtlige enheder/institutioner
- At man sikrer, at der arbejdes med miljøledelse og udarbejdes miljøredegørelser for de store driftsenheder/institutioner
- At man laver en tværgående og/eller emnerelateret indsats over for de mindre institutioner. Det kan være initiativer målrettet folkeskoler, døgncentre, værksteder m.m. Ligeledes kan der være initiativer målrettet køkkendrift, svømmebade, legepladser m.m.
- At man vurderer og prioriterer de indirekte forhold som f.eks. anlæg og byggeri af veje og bygninger, indkøb af varer og tjenesteydelser og miljøvurdering af større planer.

Green Networks O-medlemmer (Fredericia, Kolding, Vejle, Horsens, Hedensted og Middelfart kommuner) – arbejder hver især på:

- At udarbejde særskilte redegørelser for de af kommunens enheder der tilhører kategorien 1. (enheder der har industrilignende karakter såsom renseanlæg, forbrændingsanlæg m.m.)
- At udarbejde en samlet redegørelse jf. retningslinierne i denne strategi.

Den samlede miljøredegørelse skal som minimum indeholde:

- En klar beskrivelse af kommunen som virksomhed
- Miljøpolitik
- En beskrivelse og kortlægning af væsentlige direkte og indirekte miljøforhold
- Vurdering og prioritering af miljøforhold
- Miljømålsætninger, miljømål og handlingsplan
- Resume af data og gennemførte aktiviteter, herunder målopfyldelse
- Andre faktorer vedrørende miljøindsatsen, eksempelvis overholdelse af lovgivningen
- Dato for næste redegørelse

10.1. Beskrivelse af Kolding Kommune

Kommunalreformen der trådte i kraft i januar 2007, medførte at Kolding Kommune blev sammenlagt med Vamdrup Kommune, Lunderskov Kommune, Christiansfeld Kommune og Vester Nebel Sogn fra Egtved Kommune og dermed blev betydelig større.

Kolding Kommune er med sine ca. 8.500 ansatte kommunens største arbejdsplads. De ansatte repræsenterer mange forskellige faggrupper.

Kolding Kommune var i 2007 opbygget med to generelle forvaltningsgrene og fem special forvaltningsgrene, der hver især havde ansvaret for henholdsvis skoler, daginstitutioner, administrative afdelinger og værksteder.

10.2. Væsentligste stamdata i forhold til miljø

Kolding Kommune har et budget på 5,5 milliarder kr. Kolding Kommune ejer bygninger med et samlet bruttoetageareal på 491.978 m^2.

Kolding Kommune administrerer og driver:

- 1.025 km veje
- 108 km stier
- 396 km vandløb
- 1.139 km offentlige hovedledninger
- 53 km vandledninger
- 125 institutioner[7]

Miljøstyringen omfatter belastninger af det ydre miljø fra:

- Administrationen
- Drift af institutioner
- Anlæg og drift af bygninger, veje, stier, grønne områder, kloak m.m

Undtaget fra miljøstyringssystemet er:

- Bygninger, som er udlejet til ikke-kommunale formål f.eks. leve-bo lejligheder på plejecentrene
- Aktiviteter, der har lejet sig ind i en del af en bygning, f.eks. aftenskoler og centerklasser
- Aktiviteter, hvor Kolding Kommune er del af en bestyrelse f.eks. Sydtrafik og Billund Lufthavn

Love og regler:
Generelt er alle kommunens enheder og institutioner omfattet af miljøbeskyttelsesloven. Ingen af kommunes anlæg kræver godkendelse efter miljøbeskyttelses-

[7] tal fra 2006 inden kommunesammenlægningen. I Kolding Kommunes Grønne regnskab for 2008 vil det aktuelle antal institutioner blive beskrevet.

lovens §5. Kun få institutioner har svømmebade, olietanke eller spildevandsudledninger, der kræver særskilt tilladelse. Det drejer sig om følgende:

Udledningstilladelser

- Kolding Centralrenseanlæg
- Christiansfeld Renseanlæg
- Trappendal Renseanlæg
- Viuf Renseanlæg
- Sønder Vilstrup Renseanlæg
- Vamdrup Renseanlæg
- Lunderskov Renseanlæg
- Ødis Renseanlæg
- Jorddrup Renseanlæg
- Højrup Renseanlæg

Vandindvindingstilladelse

- Christiansfeld Vandværk

Andre godkendelser

- Slammineraliseringsanlæg i Kolding, Trappendal og Christiansfeld
- Slamdepoter i Vamdrup og Christiansfeld

Svømmebade

- Slotssøbadet
- Brændkjærskolen
- Dyrehaveskolen
- Parkskolen
- Riis Toft
- Sdr. Vang Skole
- Ålykkeskolen
- Vamdrup Svømmehal

Olietanke

- Birkemosevej 204
- Toftebo Børnehave
- Dalby Skole
- Eltang Skole
- Stepping skole
- Naturskolen Perlen
- Montagevej 9 (støjende idræt)
- Bjerthallen
- Klubhus Stadionvej
- Reva Kolding
- Materialegården Danmarksgade

10.3. Oversigt over organisationen i Kolding Kommune

Direktionen udgøres af forvaltningsgrendirektørerne:

- Kommunaldirektør Ingemann Olsen, Centralforvaltningen
- Økonomi- og personaledirektør Rikke Vestegaard, Finans- og Personaleforvaltningen (stedfortræder for kommunaldirektøren)
- Teknisk direktør Hans-Jørgen Bøgesø, Teknisk Forvaltning
- Kultur- og fritidsdirektør Lars Stentoft, Kultur- og Fritidsforvaltningen
- Børne- og uddannelsesdirektør Ib Hansen, Børne- og Uddannelsesforvaltningen
- Social- og beskæftigelsesdirektør Lars Rasmussen, Social- og Beskæftigelsesforvaltningen
- Senior- og sundhedsdirektør Erik Demant, Senior- og Sundhedsforvaltningen

I figur 14 ses organisationsdiagram for Kolding Kommune pr. 1. december 2007, hvoraf de enkelte ejendommes tilhørsforhold fremgår.

Figur 14: *Organisationsdiagram for Kolding Kommune pr. 1. december 2007*

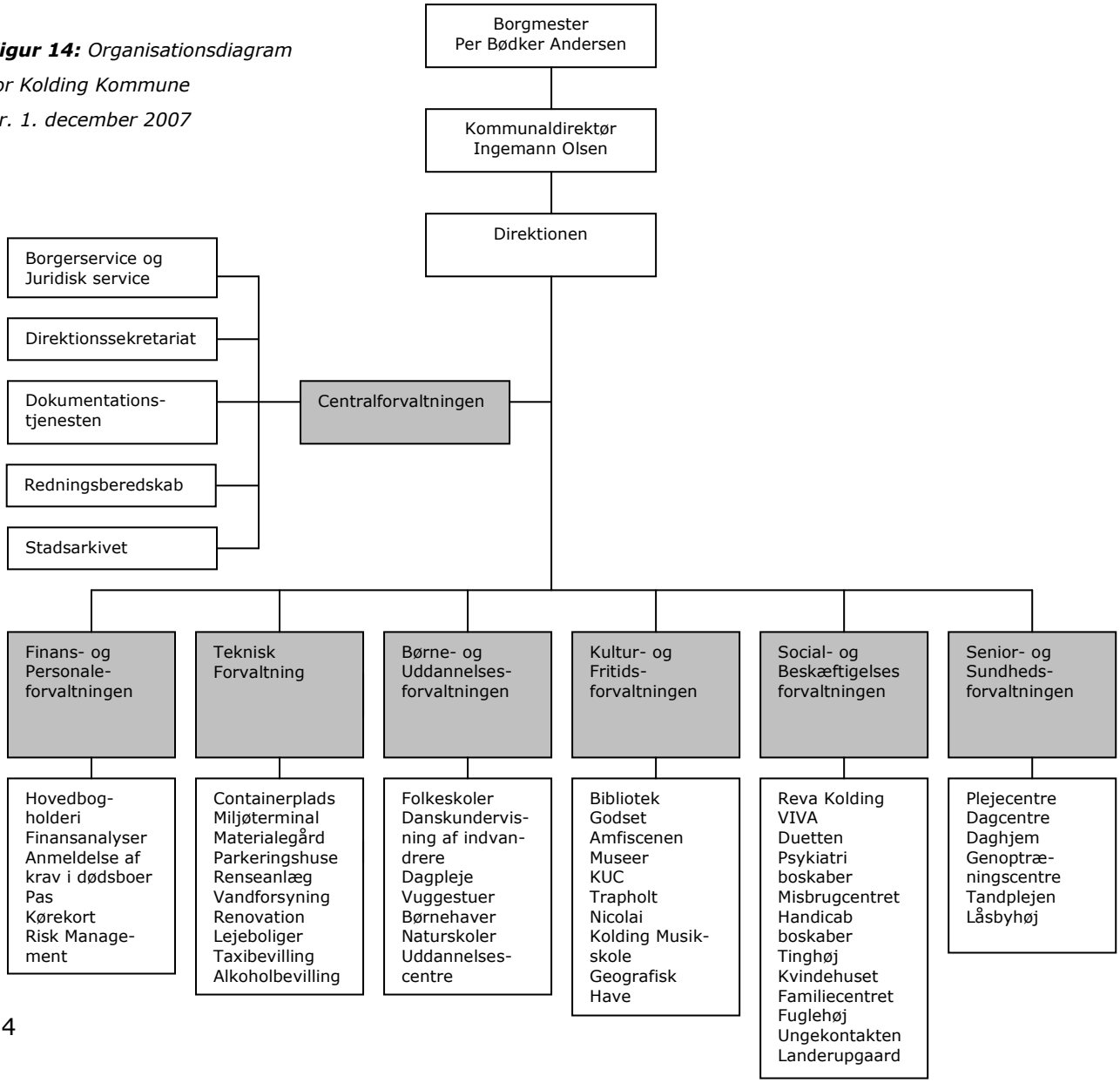

10.3.1. Organisation for miljøstyring

Direktionen:
Direktionen i Kolding Kommune er kommunes øverste administrative ledelse. Direktionen er ansvarlig for:

- At godkende det årlige grønne regnskab
- At miljøpolitikken overholdes
- At sikre organisatoriske og økonomiske rammer for miljøstyringsarbejdet
- At sikre implementering af løsninger

Teknisk direktør:
Ifølge "Instruks for udarbejdelse af grønt regnskab for Kolding Kommune". (J. nr. 00.01Ø08/11. Godkendt af Direktionen 11. januar 1999 og vedtaget af Byrådet 22. marts 1999) er teknisk direktør bemyndiget til i form af intern instruks at pålægge kommunens øvrige administrative enheder at foretage indsamling og registrering af nødvendige oplysninger til brug for regnskabsudarbejdelsen. Teknisk direktør har endvidere ansvaret for en gang årligt at fremlægge det grønne regnskab for direktionen med henblik på indstilling til Plan- og Miljøudvalget.

Direktørerne:
De enkelte direktører har det overordnede ansvar for, at miljøstyringen indføres og vedligeholdes i deres respektive forvaltninger, afdelinger og institutioner.

Agenda 21 kontaktpersonerne:
Direktionen vedtog på sit møde den 28. september 1998, at hver forvaltning udpeger sin Agenda 21 kontaktgruppe/-person(er). Hver af Agenda 21 kontaktgrupperne/personerne er i egen forvaltning bl.a. ansvarlig for implementering af miljøstyringen i forvaltningen, herunder grønne indkøb og udarbejdelse af et årligt grønt regnskab.

Miljøområdet:
Miljøstyringsarbejdet er organisatorisk forankret i miljøområdet. Miljøstyringsarbejdet koordineres af områdechefen og miljøstyringsmedarbejderen/-ne. Områdechefen refererer til direktionen via teknisk direktør.

Miljøstyringsmedarbejderen/-ne refererer direkte til områdechefen, og har ansvaret for:

- At udarbejde oplæg, revisioner m.m. til miljøstyringssystemet
- At igangsætte miljøstyringsarbejdet i de enkelte institutioner og enheder
- At medvirke som konsulent i forbindelse med de enkelte institutioner og enheders miljøstyringsarbejde
- At følge udviklingen inden for miljøområdet.

10.4. Struktur for miljøledelsessystemet

Miljøledelsessystemet er bygget op på baggrund af en kortlægning, som viser, at vores opgaver/aktiviteter kan opdeles i direkte og indirekte forhold, og at institutioner og enheder kan opdeles mellem de der har industrilignende karakter og de, der på miljøområdet ligner en privat husholdning – blot større. Miljøledelsessystemet kan illustreres som følger:

<table>
<tr><td colspan="2">Direkte miljøforhold
Alle følger udviklingen i forbrug af el, vand og varme og indberetter hver måned</td><td rowspan="2">Indirekte miljøforhold

Miljøvurdering i forbindelse med:
• Indkøb
• Bygge og anlæg
• Udarbejdelse af planer
• Sagsbehandling på natur- og miljøområdet, såsom miljøtilsyn, tilladelser, håndhævelse</td></tr>
<tr><td>De største institutioner
(Kategori I)

Selvstændige redegørelser, som skal godkendes af Green Network (eksempler):
• Centralrenseanlæg
• Renovation
• Vandforsyning
• Geografisk Have
• Materiale- og driftsgård</td><td>De mindre institutioner
(Kategori II)

Tværgående emner på skoler, plejecentre, daginstitutioner m.m.:
• Økologi
• Affald
• Transport</td></tr>
</table>

Boks 4: *Oversigt over indhold i miljøstyringen*

Miljøledelsessystemet efter Green Networks strategi betyder for Kolding Kommune:

- At de "største" af vores institutioner skal udarbejde selvstændige miljøredegørelser efter Green Networks krav
- At samtlige institutioner/enheder som minimum følger udviklingen i forbrug af el, vand og varme
- At følgende aktiviteter anses at have en væsentlig indirekte miljøpåvirkning
    - Indkøb
    - Byggeri af institutioner og støttet byggeri
    - Byggemodninger
    - Udarbejdelse af planer
    - Sagsbehandling på natur og miljøområdet

10.5. Kategorisering af virksomheder

Kommunen skal i forbindelse med den indledende kortlægning gøre sig klart, hvilke af kommunens enheder og institutioner, der er kategori I henholdsvis kategori II virksomheder

Kategori I virksomheder er enheder og institutioner, der har en sådan miljømæssig karakter, at de ligner industrien eller på anden måde afviger væsentlig fra de øvrige enheder. Disse skal udarbejde selvstændige miljøredegørelser. Redegørelserne skal som minimum leve op til kravene i Green Network.

Kategori I virksomheder er som udgangspunkt:
Rådhus og centraladministrationer, renseanlæg, gartnerier, skovbrug og parker, forbrændingsanlæg, kraftvarmeværker, genbrugspladser, lossepladser, materiale- og driftgårde, lystbådehavne, havne, vandværker, brandvæsen og beredskab, skøjtebaner, svømmehaller, værksteder og andre enheder med særlige miljømæssige forhold, og hvor den offentlige myndighed er driftsherre.

I Kolding Kommune har følgende enheder industrilignende karakter:

- Centralrenseanlægget og de andre større renseanlæg
- Drift- og materialegården
- Christiansfeld Vandværk
- Miljøterminalen

Derudover afviger Geografisk Have væsentlig fra de andre enheder, og er derfor også en kategori I virksomhed. Kendetegnet ved disse anlæg er, at væsentligste belastninger stammer fra deres aktiviteter og/eller produktionen.

Kategori II virksomheder er enheder og institutioner, der på miljøområdet ligner en privat husholdning, blot væsentlig større. Dvs. institutioner, der primært har et forbrug af el, vand, varme, øvrige indkøb samt frembringer affald. Kategori II virksomheder er f.eks. skoler, daginstitutioner, dagcentre, ældrecentre, sportshaller, hjælpemiddelcentraler, museer, værksteder og andre enheder, der ikke har særlige miljømæssige forhold udover el, vand, varme og affald. Kendetegnet ved disse er, at de væsentligste miljøbelastninger stammer fra forbrug på stedet.

10.5.1. Kolding Kommunes Kategori I virksomheder

Tabel 14 viser et overblik over kommunens kategori I virksomheder og status for deres miljøarbejde.

Virksomhed	Status for miljøstyring
Kolding Kommune	Der udarbejdes et årligt samlet grønt regnskab baseret på essensen af de enkelte enheders indberetninger. Vurdering og prioritering foretages af miljøafdelingen og meldes ud til de enkelte forvaltninger og institutioner. Herefter vedtages lokale mål. For at kunne få diplom og flag fra Green Network mangles dokumentation for de decentrale handlingsplaner.
Renseanlæg	Miljøarbejdet godt i gang. Har indført miljøledelse og har udarbejdet Green Network miljøredegørelse for Centralrenseanlægget.
Miljøterminalen og Containerpladserne	Miljøarbejdet i gang. Udarbejder grønt regnskab indeholdende mål, men mangler lidt mere styring for at kunne få Green Network diplom, eksempelvis vurdering af miljøforhold, og udarbejdelse handlingsplaner.
Materiale- og driftgård	Miljøarbejdet så småt startet. Kortlægning foretaget. Mangler meget for at få GN diplom.
Christiansfeld Vandværk	Miljøarbejdet i gang.

Geografisk Have	Miljøarbejdet så småt startet. Mangler rigtig meget for at få Green Network diplom. Har forsøgt flere gange, men arbejdet gået i stå p.g.a. manglende ressource.
Kolding Havn	Ejes af Kolding Kommune, men drives som et privat selskab. Har Green Network flag og diplom.
Beredskabets øvelses-terræn Gudsøvig	Samdrift med Fredericia Kommune, indsatsen skal koordineres med dem.
Slotssøbadet	Selvejende institution. Har den grønne nøgle efter Friluftsrådets retningsliner.

Tabel 14: *Kolding Kommunes kategori I virksomheder og status for miljøarbejdet*

10.5.2. Kolding Kommunes Kategori II institutioner

I 2007 har aktivitetsniveauet på miljøområdet været meget lavt pga. kommunesammenlægningen og der er kommet mange nye institutioner til Kommunen. Oversigten over Kommunens kategori II virksomheder og status over deres miljøarbejde vil derfor ikke vises i dette grønne regnskab, men vil vende tilbage i kommende grønne regnskaber for Kolding Kommune.

10.5.3.Tværgående aktiviteter for kategori II virksomheder

Når man har dannet et overblik over fordelingen af kommunens institutioner i de to kategorier, skal der listes op, hvilke emner der for kategori II virksomhederne kan laves en tværgående indsats overfor. De tværgående indsatser kan eksempelvis være affald, økologi, rengøring m.m.

På grund af det lave aktivitetsniveau i 2007 er der ikke blevet udpeget indsatsområder for 2008.

10.6. Direkte miljøforhold

Kategori I:
Udover forbrug af el, vand og varme, frembringelse af restaffald og eventuel transport er kategori I enhedernes direkte miljøforhold:

<u>Renseanlæggene:</u>
- Udledninger af tungmetaller og miljøfremmede stoffer
- Udledninger af organisk stof og næringsstoffer
- Frembringelse af slam og reststoffer såsom ristestoffer og fedt
- Frembringelse af olie- og kemikalieaffald
- Brug af kemikalier til den kemiske rensning

<u>Renovationen:</u>
- Indsamling og håndtering af affald, herunder affald til deponi og specialbehandling

<u>Vandforsyning:</u>
- Oppumpning af grundvand
- Frembringelse af okkerslam og sand fra behandling af grundvand

Drift- og materialegård:
- Oplag af kemikalier, herunder drivmidler
- Frembringelse af olie- kemikalie affald

Geografisk Have:
- Anvendelse af pesticider
- Anvendelse af kunstgødning
- Frembringelse af dyremøg

Kategori II virksomhedernes direkte forhold er relateret til brug af el, vand og varme, frembringelse af affald og eventuel transport.

10.7. Indirekte miljøforhold

Indkøb:
Kolding Kommune køber årligt varer og tjenesteydelser for omkring 1.500 millioner kroner, heraf beløber vareindkøbene sig til godt 400 millioner kr. Fødevareindkøbet alene udgør godt 24 millioner kr. Kolding Kommune har en vedtaget grøn indkøbspolitik og har procedure for inddragelse af miljøhensyn i indkøb.

Bygge og anlæg:
Kolding Kommune byggemodner årligt store arealer til bolig- og erhvervsudstykninger. Der er udarbejdet procedure for inddragelse af miljøhensyn i byggemodningen.

Udover anlæg af veje og stier i forbindelse med byggemodninger sker der årligt udvidelser, nyanlæg af veje og stier. Alle vejprojekter vurderes af miljøafdelingen.

Kolding Kommunes institutioner er ofte under ombygning, renovering eller udvidelse. Ligesom der ofte bygges nyt. Inddragelse af miljøhensyn i anlægsfasen kan resultere i mindre miljøbelastning i driftsfasen. Procedure for inddragelse af miljøhensyn i forbindelse med byggeri er igangsat.

Udarbejdelse af planer:
Fra 2004 er udarbejdelse af planer og projekter omfattet af lov om miljøvurdering. De skal som minimum screenes for sandsynlige, væsentlige miljøindvirkninger, og planer med væsentlige miljøpåvirkninger skal miljøvurderes. Kolding Kommune har udarbejdet procedure for miljøvurdering af lokalplaner og har igangsat udarbejdelse af procedure for miljøvurdering af kommuneplaner og kommuneplantillæg. Der er ikke faste procedurer for miljøvurdering af sektorplaner.

Sagsbehandling på natur- og miljøområdet:
Natur- og miljøområdet forvalter overordnet miljøbeskyttelsesloven. Sagsbehandlingen omfatter en bred vifte af aktiviteter lige fra miljøtilsyn, udarbejdelse af godkendelser og tilladelser, til konkrete handlinger inden for vandløbsvedligeholdelse og etablering af rekreative områder. Området er omfattet af en lang række lovkrav. På flere områder er der opstillet lokale mål, eksempelvis Agenda 21 mål eller i Dogme 2000 samarbejdet, som går udover de lovmæssige krav. Af denne grund er sagsbehandlingen ikke medtaget i miljøstyringen.

11. Love og regler

Efter Miljøloven skal offentlige myndigheder virke for lovens formål ved anlæg og drift af offentlige virksomheder samt ved indkøb og forbrug.

Det er den enkelte institutionsleder, der er ansvarlig for at være bekendt med hvilke love og regler, der er regulerende for den pågældende enheds aktiviteter og for at overholde disse. Ligeledes er det enkelte fagområde eller den enkelte forvaltning ansvarlig for at kende og overholder relevante EU direktiver, love og regler, der er regulerende for deres respektive arbejdsområder.

Eksempelvis hvis en institution har et svømmebad, er det institutionens ansvar at kende love og regler vedrørende drift af svømmebade, indkøbschefens ansvar, at Kolding Kommune overholder EU's udbudsdirektiver og miljøafdelingens ansvar at kende og overholde reglerne for miljøtilsyn og godkendelser.

Nedenstående er derfor kun en oversigt over de overordnede regler, politikker m.m., der er relevante i forhold til kommunens miljøarbejde. Oversigten er ikke nødvendigvis fuldstændig dækkende.

Internationale aftaler:

- Aalborg-charteret. Kolding Kommune har underskrevet dette charter i 1994 og dermed forpligtet sig til at arbejde for en lokal bæredygtig udvikling.
- Aalborg Commitments. Kolding Kommune tilsluttede sig Aalborg Commitments i 2004. Hermed har kommunen forpligtet sig til at arbejde med konkrete tiltag for en bæredygtig udvikling. Aalborg Commitments er således en konkretisering af Aalborg-charteret.
- Kyoto-protokollen. Danmark har forpligtet sig til reduktion af udledninger af CO_2 og visse drivhusgasser. Eksempelvis skal udledningen af CO_2 i forhold til 1990 reduceres ned 21% i perioden 2008-2012.

Nationale aftaler:

Kolding Kommune har tilsluttet sig følgende nationale aftaler:

- Indkøb: KL underskrev 3. november 1998 en frivillig aftale med miljøministeren, Amtsrådsforeningen samt Københavns og Frederiksberg kommuner om miljø- og energihensyn ved indkøb i kommuner og amter. Aftalen handler om, at parterne vil samarbejde om at fremme det offentlige grønne indkøb. I 2003 tiltrådte parterne et tillæg til aftalen om at nedsætte et panel for miljøbevidste indkøb. KL deltager i panelet og i arbejds- og styregrupper, der er knyttet til de aktiviteter, panelet har igangsat. Kolding Kommune er repræsenteret i panelet ved indkøbschefen.
- Pesticider: Frivillig aftale om afvikling af brugen af plantebeskyttelsesmidler på offentlige arealer. Aftalen blev indgået den 3. november 1998 mellem Kommunernes Landsforening, miljø- og energiministeren, Amtsrådsforeningen, Københavns og Frederiksberg kommuner.

- Kurveknækkeraftale med Elsparefonden – Kommunen har forpligtet sig at spare mindst 2% årligt på elforbruget.

Regionale og nationale netværk:
Kolding Kommune er med i følgende netværk, hvor bæredygtighed er et bærende element:

- Green Network
- Trekantområdet Danmark
- Dogme 2000

Kolding Kommunes politikker og strategier:
Hensyn til miljø indgår desuden i følgende af kommunens politikker og strategier:

- Lokal Agenda 21 strategi[8]
- Planstrategien
- Økologi i planlægning og byggeri
- Indkøbspolitikken
- Bystrategien
- Jordpolitikken
- Boligpolitikken
- Byudviklings- og ejendomspolitik
- Rekreativ politik
- Forsyningspolitik
- Trafikpolitik

[8] I starten af 2008 er Strategi Kolding vedtaget, hvor plan- og Lokal Agenda 21-strategien er integreret.

12. Dogme 2000[9]

Fem kommuner i miljøsamarbejdet "Dogme 2000 for kommuner og miljø" indledte i 2004 et fælles udviklingsprojekt med støtte fra EU's Life-program. De fem kommuner er: Albertslund, Ballerup, Fredericia, Herning og København. Kolding Kommune var i 2004 endnu ikke medlem af Dogme 2000 og har derfor kun deltaget i udviklingsprojektet som observatør.

I Dogme-projektet er der bl.a. blevet udviklet et forslag til en fælles model for grønne regnskaber, som kan bruges i alle dogmekommuner. Modellen dækker ni områder, der tilsammen karakteriserer en bæredygtig kommune: Energi, materialer (affald og kemi), vand, jord, luft, støj, natur og de to tværgående områder planlægning og forankring.

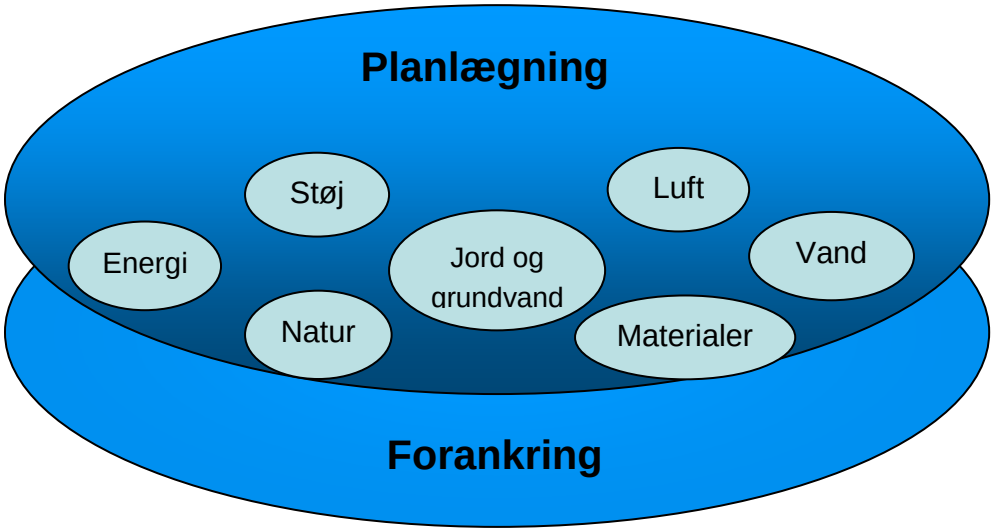

***Figur 15**: Model for bæredygtig kommune*

For hvert område er formuleret et pejlemærke, som beskriver en ideel bæredygtighedstilstand, som alle dogmekommuner forpligter sig til at arbejde hen imod. Den enkelte kommune skal udarbejde deres egne handlingsplaner for hvert område.

Til hvert af de ni områder er knyttet 1-4 indikatorer, der kan fortælle noget om, hvor langt den enkelte kommune er fra tilstanden beskrevet i pejlemærket.

[9] Dogme 2000 har nu ændret navn til Green Cities

I forbindelse med projektet har der været testet 25 indikatorer fordelt på alle ni områder.
De indikatorer, som en test i 2006 har vist, at det giver mening at arbejde videre med, er følgende:

Jord og grundvand

- Gennemsnitligt indhold af problemstoffer i almene vandværkers boringer.
- Sommervandføring og smådyrsfauna i vandløb.
- Mængde bortskaffet forurenet jord.

Natur

- Areal grønne områder/vandområder i % af totalt kommuneareal.
- Afstanden fra boliger til grønne områder/vandområder.

Kemikalier

- Indhold af NPE, PFOS, DEHP og Hg i indløb til renseanlæg.
- Kommunens indkøb af miljømærkede produkter.
- Kommunens indkøb af økologiske produkter.
- Andel landbrug/km^2 landbrugsjord, der dyrkes traditionelt/økologisk.
- Andel private husejere/private virksomheder/boligforeninger i kommunen der anvender pesticider (kemiske ukrudtsmidler).

Energi

- CO_{2-} og NOx-udledning fra husholdninger, offentlige/kommunale bygninger, industri/erhverv samt vejtrafik.

Luft

- Luftens indhold af NO2 og partikler (pm10).

Støj

- Antal boliger og antal personer, der bor i boliger, der udsættes for støjbelastning fra hhv. vejtrafik, togtrafik, flytrafik og virksomheder (opgjort i givne dB intervaller)
- Støjbelastningen i det offentlige rum i byen

Planlægning

- Antal lokalplaner for administrative erhverv, der ikke er placeret stationsnært.
- Kommuneplanens udlagte areal i landzone til boligformål.

Læs mere om Dogme 2000 samarbejdet og om Life-projektet på www.dogme2000.org/life. Her kan du også læse mere om test og datagrundlag for alle 25 indikatorer, som indgik i testarbejdet.